

Терехов Євген Миколайович

Державний вищий навчальний заклад «Українська академія
банківської справи Національного банку України», м Суми

СИСТЕМНІСТЬ В АНАЛІЗІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасна західна економічна наука не розглядає економічні відносини на різних рівнях як систему. Тобто досліджуються складові даної системи окремо одна від одної. Серед українських вчених, які аналізують розвиток національної економіки під впливом глобалізації необхідно виділити В.Андрійчука, В.Будкіна, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, В.Новицького, А.Поручника, А.Румянцева, М.Румянцева, Г.Савіну, Г.Черніченка та ін.

Порівняно із західними економістами, українські вчені намагаються застосовувати принцип системності. Проте, найчастіше, принцип системності лише декларується, а вітчизняна економічна наука переходить на західні позиції. Такий стан справ не може не турбувати. Адже, лише системне уявлення дає детальну характеристику предмета і, головне, кожному категорію характеризує не відокремлено, а виводить з вже відомого. К.Маркс в своїй фундаментальній праці «Капітал» довів і наочно продемонстрував всі переваги системного підходу при розгляді економічних відносин на всіх рівнях.

Комплексне дослідження національної економічної системи в умовах глобалізації повинне ґрунтуватися на усвідомленні об'єктивного процесу інтеграції наукового знання.

Головним фундаментом концепційних засад дослідження економічних систем є комплексний, системний підхід до їх розуміння як складних утворень, що визначають всю багатoelementну

архітектуру суспільного ладу. Спроби дослідити економіку у широкому розумінні, тобто як суспільну систему, нині можна розцінювати найбільш конструктивними, оскільки вивчення економічної дійсності на основі її системної уяви дозволяє побудувати процес пізнання з урахуванням усіх аспектів, зв'язків та опосередкувань дійсності.

Одними з перших мислителів, котрі застосували системний підхід до розуміння економічного життя, були відомі європейські учені Ф.Ліст, В.Рошер, Б.Гільдебранд, К.Кніс, Г.Шмоллер, К.Бюхер, Г. де Грееф, Р.Штамлер та ін. Водночас, засновник теорії ринкової економіки А.Сміт розглядав економіку як систему у контексті загальносуспільної системи. Багато українських професійних економістів, а також мислителів у широкому розумінні, незалежно від зарубіжних авторів, трактували економіку як систему. Серед них насамперед варто назвати М.Балудянського, М.Бунге, М.Туган-Барановського, а також І.Франка та ін.

Як і в будь-який науковий підхід, системний аналіз має ряд методологічних принципів, які забезпечують системну спрямованість предмету дослідження. Принципи дозволяють формалізувати визначення терміну системи у вигляді - багаторівнева конструкція з елементів, що взаємодіють для досягнення єдиної цілі функціонування.

Водночас, не дивлячись на значне поширення системного підходу в різних галузях сучасної науки та різноманіття праць з проблематики системного аналізу, на даний час ще не сформовано загальноприйнятого розуміння багатьох ключових положень, зокрема сутності і специфіки системних досліджень, їх інструментарію. Це свідчить про те, що напрями системного аналізу продовжують формуватися і можуть бути використані в різних аспектах, зокрема при дослідженні економічних систем.